

Andra-Ledare:

Ny befälsordning

Den nya befälsordningen (NBO) är en genomgripande reform som berör oss alla. Formellt sker övergången 1983-06-01. Förberedelser, rekrytering och utbildning har emellertid pågått sedan lång tid tillbaka.

En stor förändring med NBO är att alla våra framtida befäl har fullgjort värnpliktstjänstgöring (grundutbildning) på en befälsutbildningslinje. Kvinnorna fullgör samma värnpliktstjänstgöring på frivillig basis. Intresset för att göra sin grundutbildning i Flygvapnet har glädjande nog ökat sedan rekryteringen i det nya systemet började tillämpas.

● ● För att övergången mellan gammalt och nytt skall ske smidigt och bra måste personalen medverka på stor bredd inom Flygvapnet. Det är därför viktigt att dagens befäl informerar och *utbildar sig* för att ha en god kunskap om NBO och vad den står för. Detta är nödvändigt för att på ett bra sätt kunna ta hand om de värnpliktiga, så att de känner sig väl utbildade och kan intresseras för ett yrke i Flygvapnet.

Allt befäl har således en stor och betydelsefull uppgift även i rekryteringshänseende. Detta har vi tidigare kanske inte varit vana vid. Därför är det nu så mycket viktigare att vi ökar våra kunskaper om NBO och tillämpar dess idéer i den dagliga verksamheten. Det sätt som den värnpliktige bemöts på, liksom att han eller hon känner sig väl utbildad, kan vara avgörande för att en ansökan lämnas för antagning till någon av våra officerslinjer.

NBO innebär att nuvarande befäl berörs även i andra avseenden. Ändrade tjänstegrader är ett synbart tecken. Möjligheten att vidareutbilda sig enligt NBO:s grundtankar är ett annat.

● ● Det är som återstår till den definitiva övergången måste vi på alla sätt tillvarata genom att vi inom Flygvapnet *ökar våra kunskaper* om NBO. Detta kan åstadkommas genom en organiserad internutbildning och att Du tar initiativ till självstudier.

I arbetet med att genomföra NBO i Flygvapnet måste *all personal* medverka. Aktiva insatser och ansträngningar fordras för att Flygvapnet även i framtiden får de befäl som behövs. ■

Arbetet med in- och genomförandet av den nya befälsordningen präglas av arbets- och tidspressade förhållanden. Inom olika områden måste därför arbetet bedrivas samtidigt och i etapper.

Mycket arbete återstår ännu så att NBO på bästa och smidigaste sätt kan genomföras. Detta fordrar, särskilt nu i övergången, att *allt befäl aktivt* tar del i de åtgärder och den verksamhet som pågår. En viktig del är att informera och *utbilda sig* själv för att kunna medverka i den utveckling som NBO innebär. Som ett litet men viktigt led till den information som redan finns delgiven tjänar denna översiktliga sammanställning.

NBO berör i huvudsak enbart yrkesofficerarna. De befälsordningar som gäller för reserv- och värnplikligt befäl påverkas dock till viss del. (Förändringar gällande reservbefälen behandlas å sid 38.)

GRUNDER – den nya befälsordningen innebär bl a:

- Allt yrkesbefäl inom försvarsmakten måste fullgöra uppgifter i såväl krigs- som fredsorganisationen. Inom båda dessa skall befälet uppfylla de tre väsentliga kraven att vara **CHEF**, **FACKMAN** och **UTBILDARE**. Dessa uppgifter förenar yrkesbefälet i sådan grad att en ny befälsstruktur är motiverad.
- Allt befäl tillhör samma officerskategori – **YRKESOFFICER**.
- Värnpliktsförsvaret är en grundsten. Allt befäl måste ha god kännedom och erfarenhet om värnpliktsutbildningen och dess villkor.
- Allt befäl skall ha fullgjort **grundutbildning på befälslinje** som värnplikligt bland värnpliktiga. Även kvinnor som söker som befäl skall ha fullgjort frivillig grundutbildning på sådan befälslinje.

REKRYTERING. – NBO innebär delvis ett nytt sätt att rekrytera. Allt^{A)} blivande yrkesbefäl börjar med att genomföra sin grundutbildning (GU) på en befälsutbildningslinje i Flygvapnets utbildningssystem. Grundutbild-

A)

Visst undantag görs för den personal som antages till flygutbildning eftersom nödvändig yrkesutbildning inte kan ges inom värnpliktsutbildningens ram. – Detta gäller även flygingenjör- och meteorologutbildning i avsaknad på erforderliga beslut.

I och med att värnpliktsomgång 803 ryckte in medio juli 1980, började den nya befälsordningen (NBO) även i praktiken att införas i Flygvapnet. Denna värnpliktsomgång innehöll även de första kvinnorna för frivillig grundutbildning. ● Detta innebär att Flygvapnets personal och i synnerhet befälen direkt involverats i införandet och genomförandet av NBO. Medio 1983 träder NBO formellt i kraft.

ningen kan därmed genomföras såväl på plutonsbefälslinje som gruppbefälslinje. Detta gäller även de kvinnor som antages att genomföra frivillig grundutbildning i Flygvapnet.

Flygstabens rekryteringsåtgärder kommer i fortsättningen främst att inriktas på att skapa intresse för våra olika yrken i Flygvapnet, dvs att styra de intresserade till att göra sin värnplikt (motsv) i Flygvapnet och att ge vägledning till rätt skolutbildning före inryckningen. – Hur vi lyckas med detta kan bl a mätas mot antalet **FÖRANMÄLNINGSAR** från främst de som ännu inte påbörjat sin grundutbildning.

Genomförd grundutbildning/GU på en befälsutbildningslinje är således ett av de krav som ställs för att man skall kunna antagas till yrkesofficersutbildning.

De avgörande rekryteringsåtgärderna kommer dock att ävila Flygvapnets personal, främst de befäl som möter de värnpliktiga i den dagliga verksamheten. Det blir dessa befäl som ytterst genom olika insatser kan entusiasmera och förmå de värnpliktiga att söka till våra officersyrken. Denna rekrytering skall inte enbart riktas mot de värnpliktiga som redovisat sitt intresse genom föranmälan utan mot alla de värnpliktiga som vi anser är de blivande befäl vi vill ha.

I detta inryms åtgärder för att ge den intresserade och lämplige

värnpliktige den erforderliga förutsättningen för att kunna söka officersyrket, dvs genomförd GU på befälslinje. Detta kan innebära t ex ändrad uttagning, byte av fack eller t o m byte av flottilj (undantagsfall).

Det är alltså viktigt att Flygvapnets befäl "tar hand" om de värnpliktiga och att vi gör klart för oss att det är de som blir våra nya "befälskamrater" i framtiden.

FÖRANMÄLAN/UTTAGNING. – Det nya systemet innehåller en möjlighet för den enskilde att anmäla sitt intresse för officersyrket genom s k **FÖRANMÄLAN**. Genom denna kan den intresserade och Flygvapnet påverka värnpliktsuttagningen (motsv kvinnor) så att den genomförs på en lämplig befälsutbildningslinje. Genom detta förfarande kan intresset för officersyrket tillvaratas och befrämja förbandens rekrytering.

FÖRANMÄLAN kan lämnas före, under eller efter inskrivningsprövning. Här eftersträvas dock en föranmälan i sådan tid (före 15/11) så att rimliga möjligheter finns att tillmötesgå den enskildes önskan. Genom **FÖRANMÄLAN** kan den enskilde påverka sin värnpliktsuttagning så att grundutbildningen får:

- genomföras (kvinnor);
- genomföras på befälsutbildningslinje (krav för ansökan till FOHS);
- genomföras i lämplig omgång (anpassning till skolsystem);

- genomföras i Flygvapnet, på viss flottilj, i visst fack (mht sökt yrke).

Resultatet av föranmälan är således, att man kan beredas en utbildningsplats på en lämplig befälsutbildningslinje i Flygvapnets grundutbildningssystem. Man påverkar inriktningen av sin egen framtid.

Detta förutsätter dock att vissa uppställda krav uppfylls. Detta prövas av värnpliktsverket vid den inskrivningsprövning som alla oavsett kön skall genomföra. Kvinnor skall dessutom prövas av Flygvapnets uttagningskommission. Om dessa krav uppfylls beslutar CFV mot bakgrund av önskemålen huruvida en utbildningsplats kan erhållas.

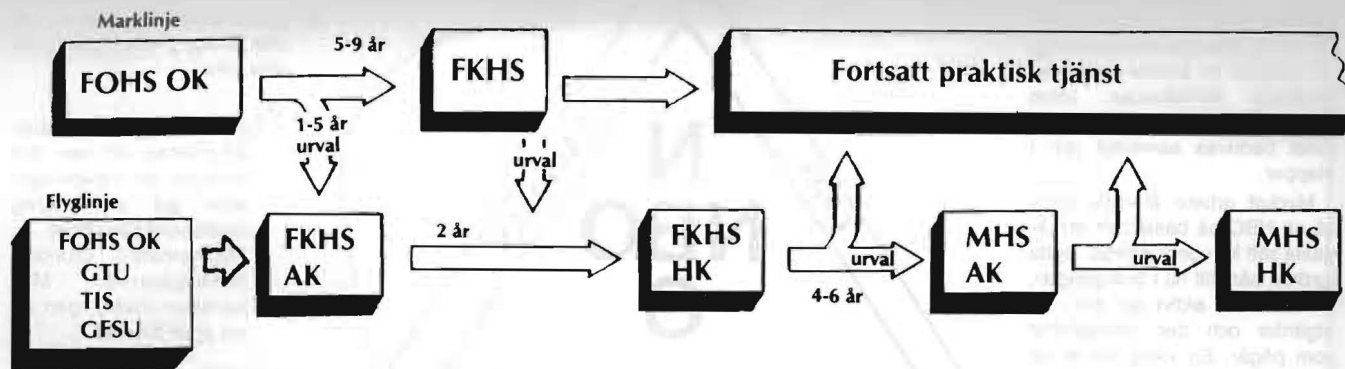
Uttagning. – Det är värnpliktsverket och Flygvapnet som i samråd tar ut de intresserade föranmälda till en lämplig utbildningsplats. Uttagningen innebär således tilldelning av lämplig utbildningsplats i grundutbildningen och inte en uttagning som yrkesofficersaspirant. Detta gäller såväl uttagning av män till obligatorisk grundutbildning som kvinnor till frivillig grundutbildning.

ANSÖKAN/ANTAGNING.

– Här ges en beskrivning av det egentliga urvalsförfarande som NBO medför. Härvid kommer följande allmänna förändringar mot i dag att införas:

- I urvalsförfarandet inryms olika typer av antagningsnämnder på såväl lokal som central nivå. Dessa nämnder, (som innehåller representanter för myndigheter och personalorganisationer) kommer att bereda antagningsärenden och vara rådgivande till den myndighetschef som har att besluta.
- Allt urval grundas på frivillig ansökan från den enskilde. För att säkerställa att tillräckligt underlag finns (främst från den praktiska tjänsten) kommer särskilda tjänstgöringsomdomen att införas och sättas för de yngsta befälen (och eleverna).
- Anställningsansvaret mellan CFV och flottiljchef kommer att förändras för yrkesofficersaspiranter och vissa befäl. Dvs den enskilde har möjlighet att påverka sin anställning och utveckling så att den blir knuten till en flottilj eller till hela Flygvapnet.

Ansökan. – Antagning som yrkesofficersaspirant sker efter ansökan, vilken skriftligen inlämnas före sista ansökningsdag.

Antagning. – Antagning som yrkesbefäl kan endast ske av dem som fullgjort befälsutbildning. Detta sker oberoende om man förannmält sig till obligatorisk grundutbildning (män) eller frivillig grundutbildning (kvinnor).

Därför är det viktigt att man tidigt ser till att de värnpliktiga man önskar rekryteras har rätt förutsättning för få antagning uppfyllt. Även meninga kan överföras till en befälsutbildningslinje. Detta bestämmer flottiljchefen, som i så fall beslutar om ändrad uttagning.

I den lokala antagningsnämnden prövas de sökande och därvid är visad och bedömd förmåga och lämplighet under grundutbildningen grunden för antagningen.

Antagningen är först preliminär. Detta innebär att antagningen gäller till en förberedande officerskurs. Denna kurs är olika lång beroende på vilken befälsutbildning man fullgjort. I de fall man måste komplettera sina kunskaper i allmänna läroämnen inryms detta i den preliminära antagningen.

I vissa fall kan även s k flygnadstjänstgöring bli aktuell. Det gäller de som fullgjort sin grundutbildning i annan omgång än omgång 3. Tidsmellanrummet mellan grundutbildningens slut och förberedande officerskursens början blir då större än planerat. I detta tidsmellanrum kan den enskilde genomföra flygnadstjänstgöring på resp flottilj.

Antagning som yrkesofficersaspirant. – Den som genomgått förberedande officerskurs (FOK) och därvid tillgodogjort sig utbildning och fortfarande bedöms som lämplig erhåller slutlig antagning som yrkesofficersaspirant.

Slutlig antagning innebär en formell anställning som görs av den flottiljchef som antagit den sökande. Den som slutligt antagits tillhör från aktuell tidpunkt berörd flottilj. Till flottiljen återkommer man under de praktiska skedena under FV:s officershögskola (FOHS) samt som nybliven yrkesofficer med fänriks grad efter genomgången godkänd officerskurs.

Utbildningssystemet.

– Det egentliga utbildningssystemet börjar med Officershögskolan (OHS). Officerskursen består i stort av en skolmässig del och praktiktjänstgöring på tillsammans ca 22 mån.

De som börjar officerskursen är slutligt antagna och anställda vid en flottilj. Eleverna kommanderas till denna utbildning.

Samtliga elever som påbörjar officerskursen innehar sergeants grad. Denna grad bibehålls under hela officerskursen. Eleverna har dessutom särskilda tjänstegradstecken (vinklar) och särskilt utbildningstecken (krona) samt tilltalas med "kadett".

Efter ca 1-9 år har man möjlighet att få vidareutbildning genom ansökan att gå Krigshögskolans (KHS) kurser. Här ges två välgval. Vilken väg man väljer avgörs främst av egna intressen och uppnådda utbildningsresultat.

1) Man kan genomgå KHS' allmänna kurs 1-5 år efter utnämning till yrkesofficer. Vid antagning till denna är man dessutom berättigad (antagen) att genomgå KHS' högre kurs. Den högre kursen genomförs normalt efter ca två års praktisk tjänstgöring efter den allmänna kursen.

2). Man kan även 5-9 år efter utnämningen till yrkesofficer genomgå till KHS' specialistkurs. Normalt har man därvid valt att i fortsättningen tjänstgöra i denna nivå.

KHS' allmänna kurs eller specialistkursen är obligatorisk utbildning. Fortsatt utbildning sker frivilligt. – Efter genomgången krigshögskola allmän- resp specialistkurs erhålls löjtnants tjänstegrad. KHS' högre kurs innebär kaptens tjänstegrad.

Den som genomgått KHS' högre kurs kan efter 4-6 år få vidareutbildning genom att söka till Militärhögskolans (MHS) allmänna kurser. Efter genomgången allmän kurs på MHS erhålls majors grad. – Ytterligare vidareutbildning är sedan möjlig genom ansökan till MHS' högre kurs.

En nyhet för utbildningssystemet i NBO är ett nytt betygssystem, som gäller för alla skolor fr o m OHS. I korthet innebär detta att det traditionella sifferbetyget försvinner och ersätts av en *fyrgradig verbal skala* som kompletteras av ett verbalt formulerat utvecklingsomdöme alternativt prognos.

Reservbefälen

– Som tidigare framgått avser NBO i huvudsak yrkesofficerare. Men vissa förändringar vad gäller reservbefälen medför NBO. Detta gäller främst områden inom utbildningssystemet. Bl a kommer blivande reservofficerare att rekryteras och antas på motsvarande sätt som yrkesofficerare. För att bli antagen till reservofficersutbildning (ROK) kommer även här att krävas fullgjord GU på befälsutbildningslinje. Systemet med *förannmälan* blir således lika för alla intresserade av yrkesofficers- resp reservofficersutbildning. Valet av yrkesofficers- eller reservofficerskurs sker efter eller strax innan fullgjord värnpliktsutbildning.

För att bli reservofficer med kaptens grad (kompanichefsnivå) fordras i NBO även en obligatorisk 4-veckors kurs, som genomförs vid KHS. Detta gäller de reservofficerare som påbörjat sin utbildning i NBO-systemet fr o m 1983.

NBO medför även att ett större antal reservofficerare, efter ansökan, kan ges sådan utbildning att de når bataljonchefsnivån (motsv) i krigsorganisationen och erhåller majors grad. De som blir antagna genomför en särskild 6-veckorskurs vid MHS. I antagningsurvalet inför denna kurs deltar den antagningsnämnd som finns för den militära yrkespersonalen. Urvalet grundar sig främst på visad lämplighet under militär utbildning och tjänstgöring. Även viss meritvärdering av civil verksamhet kan emellertid ske beroende på avsedd krigsbefattningskaraktär.

Värnpliktigt befäl.

– De värnpliktiga befälen berörs i ringa omfattning av NBO. Dock innebär rekryteringsförändring och antagningskraven i sig att även den värnpliktiga befälsutbildningen blivit föremål för förändringar.

Vissa tjänstegrader, t ex fanjunkare, blir i framtiden enbart aktuella för värnpliktigt befäl. Övergångsreglerna kommer vidare att medge att vissa värnpliktiga fanjunkare kan erhålla fänriks grad.

Kvinnan i försvaret

Riksdagen har beslutat att officersyrket mera allmänt skall öppnas för kvinnor. För Flygvapnets del innebär detta att även markförsvarsfacket öppnas för grund- och officersutbildning fr o m 1983.

Även inom Armén och Marinen öppnas i och med 1983 ett antal yrken för kvinnor.

Tills vidare undantas de yrken som är förenade med flyg- och ubåtstjänst i avvaktan på erforderliga, främst medicinska, utredningar. Detta innebär ändå att av Flygvapnets elva yrken är nu nio öppnade för kvinnor.

Chefen för Flygvapnet har från början sett positivt på denna utveckling. Erfarenheterna från den första utbildningsomgången visar att kvinnans inträde i Flygvapnet i huvudsak inneburit fördelar för t ex rekrytering och utbildning. Vi kan därför med tillförsikt se fram mot de nya kvinnliga befälen som välbehövliga medarbetare och arbetskamrater i denna tidigare så mansdominerade verksamhet.

Hans Bjernby, FSJ/Persplan

Övlt Hans Bjernby